

สมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา

โดย หม่อมราชวงศ์ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์^๑

เนติบัณฑิตยสภาได้รับการสถาปนาตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อบำรุงการศึกษาวิชากฎหมาย ทั้งรักษาความประเพณีของทนายความ ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ จึงได้มีพระราชบัญญัติเรื่องเนติบัณฑิตยสภา ตลอดจนกำหนดหน้าที่ และวิธีการดำเนินงานของเนติบัณฑิตยสภา และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาอภัยราชามหาโยติธรรมธร (หม่อมราชวงศ์ลพ สุทัศน์) เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ปรึกษากับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ (พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ) อธิบดีศาลฎีกา เลือกรวมการขึ้นเพื่อพิจารณาร่างข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา ตามแนวพระราชบัญญัติ และเมื่อพิจารณาแล้วได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้ทรงตรวจแก้ไข และพระราชทานลงมาเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๗ (ถือตามศักราชเดิม ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๖๓) เนติบัณฑิตยสภา จึงได้ถือเอาวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เป็นวันกำเนิดเนติบัณฑิตยสภา

การบริหารงานของเนติบัณฑิตยสภา เป็นการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ เรียกว่า “คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา” ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ดำรงตำแหน่งนายกเนติบัณฑิตยสภา ประธานศาลอุทธรณ์ และอัยการสูงสุด ดำรงตำแหน่งอุปนายกเนติบัณฑิตยสภา (ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๗) และกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจากสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา อีกจำนวน ๒๐ คน ซึ่งเลือกจากบุคคล ๔ ประเภท ที่เป็นสามัญสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ประเภทละ ๕ คน คือ ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการอัยการ ทนายความ และบุคคลอื่นนอกจาก ๓ ประเภทแรก (ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๒๘)

สมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา มี ๕ ประเภท คือ

- ๑) สามัญสมาชิก
- ๒) สมาชิกวิสามัญ
- ๓) สมาชิกสมทบ
- ๔) ภาคีสมาชิก และ
- ๕) สมาชิกกิตติมศักดิ์

(ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๓)

^๑ ผู้อำนวยการกองบริการ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

๑. สามัญสมาชิก ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

๑.๑ สอบไล่ได้วิชากฎหมายชั้นเนติบัณฑิต จากโรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม

๑.๒ สอบไล่สำเร็จวิชากฎหมายจากคณะนิติศาสตร์ จากคณะนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๗๖

๑.๓ สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ ได้ปริญญาตรี เป็นธรรมศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก่อนหรือในสมัยสอบไล่ พ.ศ. ๒๔๙๕ หรือ

๑.๔ สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

(ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๔ (๑) (๒) (๓) และ (๔))

ผู้สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เป็นเนติบัณฑิต ต่อเมื่อเนติบัณฑิตยสภาได้รับจดทะเบียนเป็นสามัญสมาชิกแล้ว (ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๕๕ วรรคหนึ่ง)

๒. สมาชิกวิสามัญ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๒.๑ สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ และการเมือง หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือจากมหาวิทยาลัยอื่นในประเทศไทย ซึ่งเนติบัณฑิตยสภาเห็นว่ามาตรฐานเทียบได้กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือ

๒.๒ สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรี ที่มีหลักสูตรการศึกษาไม่ต่ำกว่า ๔ ปี จากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา^๒ ให้การรับรองมาตรฐาน การศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ให้การรับรองคุณวุฒิ ของผู้ได้รับปริญญาแล้ว และผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ หรือผ่านการฝึกงานใน สำนักงานทนายความ ตามข้อบังคับสภาทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรม หรือฝึกหัด มีความสามารถเป็นทนายความได้

(ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๕ (๑) และ (๒))

^๒ ปัจจุบัน คือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๓. สมาชิกสมทบ ต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ หรือผ่านการฝึกงานในสำนักงานทนายความ ตามข้อบังคับสภาพทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรม หรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้

๔. ภาคีสมาชิก คือนักศึกษาของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกวิสามัญ หรือสมาชิกสมทบ (ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๗)

คุณสมบัติของนักศึกษาของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เป็นไปตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ภาค ๒ หมวด ๔ ข้อ ๕๖ (๑) และ (๒)

๕. สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่

๕.๑ ผู้ทรงเกียรติคุณ และมีความรอบรู้นิติศาสตร์ ซึ่งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา ยกย่องและเชิญเป็นสมาชิก และ

๕.๒ ผู้ดำรงตำแหน่งสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา

(ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๘ (๑) และ (๒))

สำหรับการพิจารณาเชิญบุคคลใดเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต้องมีกรรมการอยู่ในที่ประชุมไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนกรรมการทั้งหมด มติให้เชิญผู้นั้นเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต้องเป็นมติเอกฉันท์ และการลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยการลงคะแนนลับ (ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๔๓)

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนติบัณฑิตยสภาได้กราบบังคมทูลเชิญ กราบทูล ทูลเชิญ และเรียนเชิญ พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ พระราชวงศ์ และผู้ทรงเกียรติคุณ เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ตามพระปรมาภิไธย พระนามาภิไธย พระนาม และรายนาม ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	พ.ศ. ๒๔๕๗
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	พ.ศ. ๒๔๖๗
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ๙	พ.ศ. ๒๔๙๕
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง	พ.ศ. ๒๕๐๗
พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว	พ.ศ. ๒๕๓๐
สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี	พ.ศ. ๒๕๖๔

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ	พ.ศ. ๒๕๒๕
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์	พ.ศ. ๒๔๔๒
พระยาพิเชตพิเศษพิสัยวินิจฉัยโกศล (ปลื้ม สุจริตกุล) (เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี)	พ.ศ. ๒๔๔๒
พระยามนุษย์นิติบรหาร (จิ้น รามโกมุท)	พ.ศ. ๒๔๔๒
พระยาอนุตตศาสตราคม (ตัม อภัยสุวรรณ)	พ.ศ. ๒๔๔๒
พระยาเกษมสุขการี (คลับ แฟงสภา)	พ.ศ. ๒๔๔๕
พระยาจรรยายุติภักดิ์ (สวน ไกรฤกษ์)	พ.ศ. ๒๔๕๐
พระยานครไภยพิเชต (ปลิว พันธมนันท์)	พ.ศ. ๒๔๕๑
พระยาเทพวิฑูรพหุลศรุตาบดี (บุญช่วย วณิกกุล)	พ.ศ. ๒๔๕๕
เจ้าพระยาอภัยราชามหายุติธรรมธร (ม.ร.ว.ลพ สุทัศน์)	พ.ศ. ๒๔๕๗
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์	พ.ศ. ๒๔๕๗
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์	พ.ศ. ๒๔๕๗
หม่อมเจ้าทองเชื้อธรรมชาติ ทองแถม	พ.ศ. ๒๔๕๗
พระยาธรรมศาสตร์นารถประณีต (จ๋วย สุวรรณทัต)	พ.ศ. ๒๔๕๗
พระวิภูษารวินิจฉัย (เอม ชาดรุประวิข)	พ.ศ. ๒๔๕๗
หลวงยุติศาสตร์โกศล (เชียว)	พ.ศ. ๒๔๕๗
หลวงนาถปัญญา (ชม ศุขะวณิช) (พระนาถมณฑาทูลสุนทรวาที)	พ.ศ. ๒๔๕๗
จ๋มื่นสวัสดิ์วินิจฉัย (ชด บุนนาค)	พ.ศ. ๒๔๕๗
พระยาอรรถการประสิทธิ์ (วิลเลียม แอลเฟรด คุณะดิลก)	พ.ศ. ๒๔๕๘
หลวงนนทปัญญา (ต่อม บุนนาค) (พระยาสุนทรลิขิต)	พ.ศ. ๒๔๕๘
พระศรีวิกรมมาทิตย์ (สหัด สิงหเสนี) (พระยาราชนา)	พ.ศ. ๒๔๕๙

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส	พ.ศ. ๒๔๕๙
สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิศณุโลกประชานารถ	พ.ศ. ๒๔๕๙
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ	พ.ศ. ๒๔๕๙
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช	พ.ศ. ๒๔๖๗
สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต (เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต)	พ.ศ. ๒๔๖๗
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ	พ.ศ. ๒๔๖๗
เจ้าราชภาคนิย (น้อยเมืองขึ้น ณ เชียงใหม่)	พ.ศ. ๒๔๗๐
นายพลตรี พระยาพหลพลพยุหเสนา (พลเอกพจน์ พหลโยธิน)	พ.ศ. ๒๔๘๒
นายพลตรี หลวงพิบูลสงคราม (จอมพลแปลก พิบูลสงคราม)	พ.ศ. ๒๔๘๒
เจ้าหญิงอินันท์ เดเซน วังชุก แห่งราชอาณาจักรภูฎาน	พ.ศ. ๒๕๕๗

สิทธิในการสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิต

สามัญสมาชิก สมาชิกวิสามัญ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิต ตามกฎหมายว่าด้วยเสื้อครุยเนติบัณฑิต (ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง)
